

КОВИД И ПОПУЛИЗМА

Изготвил
Радослав Атанасов,
специалност „Европеистика“,
СУ „Св. Кл. Охридски“

ЗА КАКВО СТАВА ДУМА?

- Въпрос:
- Доведе ли ковид-кризата до възход на евроскептичния популизъм?
- Хипотеза:
- Поради ковид-кризата и вече съществуващата криза на политическото представителство, негативните чувства доведоха до повече евроскептичен популизъм сред европейските граждани

Какво е популизъм?

Популизъм:

- Наличието на две хомогенни единици - „народ“ и „елит“
- Антагонистичните отношения между хората и елита
- Идеята за народния суверенитет
- Положителната валоризация на „народа“ и очерняването на „елита“

Какво е евроскептицизъм?

- Евроскептицизъм
- Противопоставяне срещу траекторията и политиките на ЕС или към базисната идея за европейска интеграция

Взаимодействие между двете явления

- Анти-елитаризъм
- Успехи по време на криза
- Негативни емоции

“Кризата „се състои именно във факта, че старото умира, а новото не може да се роди”

- Най-бързият и лесен отговор не винаги е правилния
- Ляв популизъм – реакция на икономически кризи
- Десен популизъм – реакция на социо-културни проблеми

ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ФАКТОРИ

- Supply-side populism
- Спасяване на добрият народ от алчния елит
- Политизиране на криза
- Отбягване на използването на думата „Партия“
- Силна реторика
- „Плаващи означаеми“

Demand-side populism

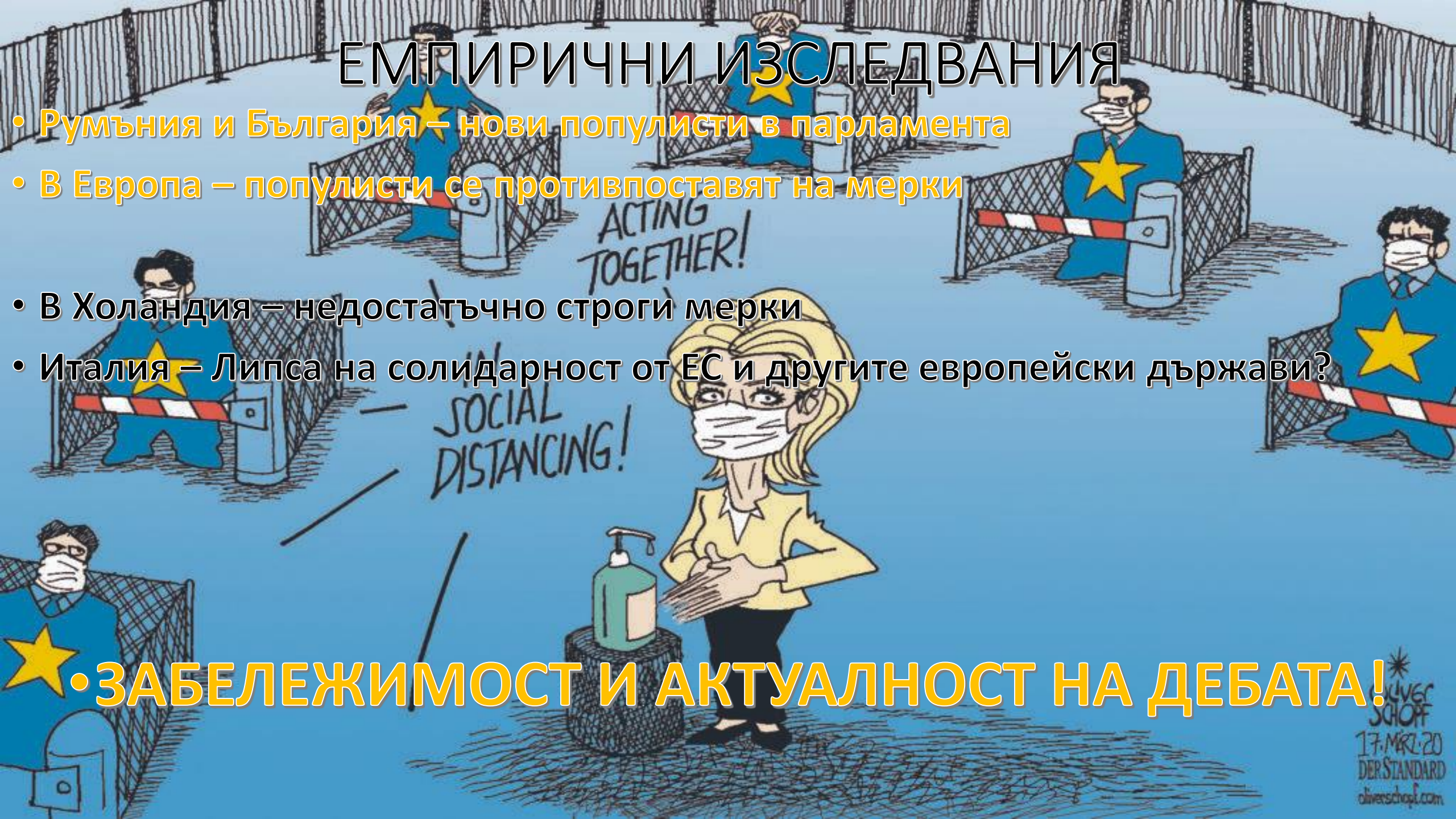
- Неравенство
- Финансова несигурност
- Криза на представителството
- Отчужденост
- Липса на доверие в демократичните институции и традиционните партии

ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

- Румъния и България – нови популисти в парламента
- В Европа – популисти се противопоставят на мерки
- В Холандия – недостатъчно строги мерки
- Италия – Липса на солидарност от ЕС и другите европейски държави?

• ЗАБЕЛЕЖИМОСТ И АКТУАЛНОСТ НА ДЕБАТА!

РЕТОРИКА

- Изграждането на „народа“ чрез отрицанието на Другия – „ние срещу тях“
- Липса на антагонизъм между „народ“ и „експерти“
- *Argumentum ad passions* или патос

ЗАЩО ЕМОЦИИТЕ?

- Променливи, както подкрепата за популистки партии
- При търсенето и предлагането на популизма се проявява екстремна емоционалност
- Психологическото въздействие от възприеманата загуба извежда на преден план емоциите на гняв и озлобление

Disappoi

Fear

Hate

Sadness

ЕФЕКТИ ОТ ИКОНОМИЧЕСКАТА КРИЗА И НЕЙНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ

- Неравенство и несигурност
- Прекариятът несправедливо понася най-тежките последици
- Мерки на правителства облагодетелстват монополи и големи корпорации, докато са опустошителни за МСБ и гражданите
- Засегнати са по-бедните – те нямат „социален престиж“
- По-голяма вероятност те да са политически недоволни
- Повече неравенство – повече социални конфликти и недоволство
 - Адресати на недоволство?
- Правителства, не ЕС

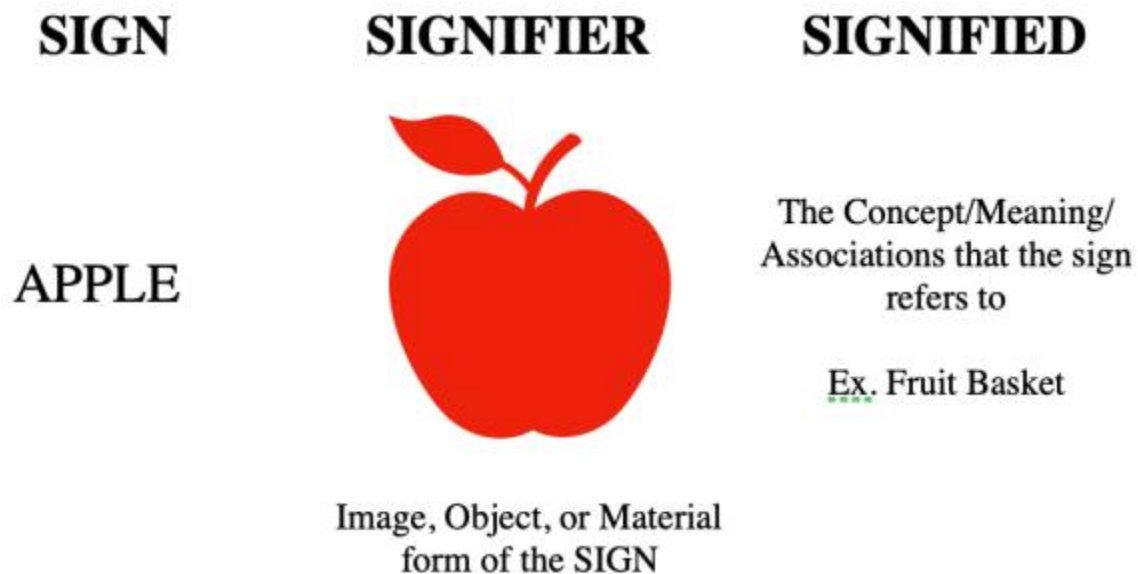
КРИЗА НА ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТО

- Отчуждение от традиционни партии и представителна демокрация
- Липса на доверие в институции -> Липса на легитимност
- Нелегитимни институции вземат ограничаващи правата решения
- Логична реакция - ПРОТЕСТ

Обвинения срещу ЕС?

- Почти няма. ЕС не разполага с достатъчно правомощия
- Обикновена роля на ЕС като “плаващо означаемо”
- Неясно, силно променливо, неопределено или несъществуващо означаващо
- Фискално консервативните популисти упрекват елитите на Брюксел за свръхрегулиране на икономиката, а техните колеги от ляво, обвиняват отново Брюксел в умишлено изостряне на социалното неравенство чрез икономическа дерегулация
- Частично доказана хипотеза

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ МИСЛИ ЗА ПОПУЛИЗМА

The background of the slide features a grayscale silhouette of a person standing at a podium, addressing a crowd. The speaker is holding a document in their right hand and gesturing with their left. The audience in the foreground is also silhouetted, with many people raising their hands and holding up rectangular signs, suggesting a protest or a public demonstration.

- При чувствителни, актуални и значими теми, популистите винаги ще имат предимство пред непопулистките актьори
- Популистите може да не дават вярното предписание за справяне с бедите, но винаги показват истински симптоми на проблема – в случая на ковид-кризата, това са нарастващият авторитаризъм, всяването на страх, социално и икономическо неравенство и кризата на модела на западната либерална представителна демокрация
- Популизмът е симптомът, а не самата болест